

Asia: VN/13979/2023

Hallituksen esitys laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (Suurjänniteverkkohanke)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kymenlaakson Sähköverkko Oy kiittää mahdollisuudesta lausua suurjänniteverkkotyöryhmän ehdotuksesta sekä Fingridin liittymismaksu uudistuksesta ja sen täytäntöönpanoa tukevasta ministeriön virkatyönä laatimasta erillisestä säädösehdotuksesta.

Verkkoinvestoinnit sähköverkkoliiketoiminnassa yleisesti

Suomen sähköverkko on murroksessa. Yhteiskunnan sähköistyessä tarvitsemme Suomessa yhä enemmän sähkön siirto- ja jakelukapasiteettia, jotta sähkö saadaan siirrettyä tuotantolaitoksilta sähköön käyttäjille. Suomessa on käynnissä ennenäkemätön uusiutuvien tuotantomuotojen rakentaminen. Kuluneina vuosina Suomessa on rakennettu tuulivoimatuotantokapasiteettia useampaa ydinvoimalaitosta vastaava määrä ja tämä tahti näyttää jatkuvan. Samalla liikenteen sähköistyminen, lämmityksen sähköistyminen sekä teollisuuden sähkönkäytön lisääntyminen vaatii sähköverkkojen kehittämistä kaikilla jännitetasoilla.

Tämä edellyttää verkonhaltijoilta merkittäviä investointeja. Näemmekin erittäin tärkeänä, että näköpiirissä olevat investointitarpeet sähköverkkoihin tullaan mahdollistamaan sekä ohjaavalla lainsäädännöllä että lainsäädännön perusteella laadituilla valvontamenetelmillä. Sähköverkkotoimintaa tukevan lainsäädännön ja valvontamenetelmien avulla verkkoyhtiöt voivat selviytyä edessä olevasta valtavasta investointiurakasta eivätkä aiheuta viiveitä hankkeiden mahdolliselle toteuttamiselle viivästyneiden sähköverkkoinvestointien seurauksena vaan voivat aidosti toimia puhtaan siirtymän mahdollistajana ja katalyyttinä.

Suurjänniteverkkotyöryhmän raportti

Seuraavassa kommenttimme suurjänniteverkkotyöryhmän raportissa esitettyihin lainsäädännön muutosehdotuksiin. Otsikon numerointi vastaa suurjänniteverkkotyöryhmän raportin numerointia.

4.1.1 Valtakunnallisen suurjänniteverkon kehittämisvastuu

Näemme hyvänä asiana, että yli 110 kilovoltin sähköverkkoa ei automaattisesti pidetä kantaverkkona vaan se on mahdollista olla myös osa suurjännitteistä jakeluverkkoa. Tämä mahdollistaa alueen sähköverkkojen kehittämisen paremmin palvelemaan asiakkaidemme tarpeita. Vihreän siirtymän kulutushankkeet tarvitsevat toteutuessaan satojen megawattien tehoja toimintaansa, minkä takia 110 kV verkko ei välttämättä enää riitä tätä alueellisesti mahdollistamaan.

Alueellisen yli 110 kV verkon osalta pidämme kuitenkin tärkeänä, että yli 110 kV verkkoihin, jotka luokitellaan suurjännitteiseksi jakeluverkoksi, ei tulisi kohdistaa samoja vaatimuksia kuin Fingrid itselleen asettaa 400 kV sähköverkon kehittämiselle. Näkemyksemme mukaan vaatimukset tulisi olla linjassa nykyisten alueellisten verkkojen kehitysvaatimusten kanssa.

Tästä syystä näemme tärkeänä, että lainsäädännössä tai sen perusteluissa varmistetaan yksiselitteisellä kirjauksella, että lainsäädäntö ei aseta jakeluverkonhaltijoille liian tiukkoja vaatimuksia yli 110 kV suurjänniteverkon kehittämisen osalta.

4.1.4 Tuotannon liittäminen sähköverkkoon sekä 51 a §. Eryissäännökset verkon kehittämisvelvollisuudesta suurjännitteisessä jakeluverkossa ja jakeluverkossa

Näemme positiivisena asiana, että tuotannon liittäminen mahdollistetaan useilla eri keinoilla sisältäen sekä jakeluverkkoyhtiöiden hallinnoimat verkot että erilliset liittymisverkot, jotka voivat olla verkkoliiketoimintaan kuulumattomia sähköverkoja. Nykymuodossaan liittymisverkkojen rakentaminen on kuitenkin estetty luonnoksessa kokonaan osapuolilta, jotka eivät ole jakeluverkkotoimijoita tai eivät omista tuotantoa keräilyverkon varrella. Näemme kannatettavana, että energiamurroksen ja verkkojen rakentamisen valtavan tarpeen vuoksi olisi myös taloudellisesti järkevää sallia muiden, kolmansien osapuolien, rakentaa liittymisverkoja, jos tästä on sovittu tuotantolaitosliittymien ja verkonrakentajan kesken. Tämä nopeuttaisi verkon yhteensovittamista eri toimijoiden kesken ja mahdollistaisi riittävän kapasiteetin rakentamisen jo heti alkuvaiheessa. Taloudellisesti tämä toisi myös vaihtoehtoisia ratkaisuja sähköverkkojen rakentamiseksi, joista toimijoiden on mahdollista valita taloudellisin vaihtoehto.

Sähköverkkoliiketoiminnan osalta kannatamme lähtökohtaisesti sitä, että jakeluverkon haltijoille ja suurjännitteisen jakeluverkonhaltijoille mahdollistetaan useampaa voimalaitoskokonaisuutta tai energiavarastoa palvelevaa kokonaisuuden omistaminen ja sen kuuluvaksi osaksi verkko-omaisuutta. Kuitenkin on huomioitava, että laajamittainen kehittämisvelvollisuus ei voi olla automaattinen velvollisuus verkonhaltijalle, koska kustannukset useamman tuotantolaitoskokonaisuutta palvelevien verkkojen rakentamisesta voivat olla kohtuuttomia kantaa. Jakeluverkonhaltijalla tulee olla oikeus tarkastella kokonaistaloudellisesti useamman tuotantolaitteista palvelevan verkon sopivuutta omaan verkko-omaisuuteen. Suurjänniteverkon kehittämisen kohtuullisuuden arviointiperiaatteet tulisi olla määritetty jo hallituksen esityksessä riittävän yksiselitteisesti ja selkeästi, jotta verkonhaltijoille syntyy riittävä käsitys heidän vastuusta ja velvollisuuksista.

4.1.5 Aktiiviset asiakkaat ja energiayhteisöt

Kuten luonnoksessa on esitetty, näemme tärkeänä, että erillinen linja ei tule missään tilanteessa muodostamaan rengasyhteyttä jakeluverkkoon.

Näkemyksemme mukaan liittymismaksujen tulee olla yhtenevät samanlaisille asiakkaille riippumatta erillisen linjan liittämistavasta tai -aikataulusta. Maksujen suuruus ei saa riippua siitä, millä aikataululla tuotantoa ja kulutusta on rakennettu ja liitetty osaksi sähkönjakeluverkkoa. Erilaiset hinnoitteluperiaatteet kulutukselle ja tuotannolle, eivät saa johtaa kapasiteettimaksujen kustannusoptimoimisen hyödyntämiseen vaan hinnoittelun tulee perustua lopulliseen liittyvään kokonaisuuteen. Tämä on tärkeää sähköverkon asiakkaiden tasapuolisen kohtelun näkökulmasta.

4.1.8 Joustavat liittymissopimukset

Näemme positiivisena, että lainsäädäntö mahdollistaisi joustavien liityntäsopimuksien tekemisen verkkoasiakkaille ja sitä kautta väliaikaisena ratkaisuna mahdollistaisi sujuvan liittämisen olemassa olevaan verkkoon. Näkemyksemme mukaan joustava liittymissopimus tulee kuitenkin olla erillinen sopimus ja se tulisi tehdä nykyisen verkkoon liittymissopimuksen rinnalle, jolloin hallinnollisesti joustoon liittyvät asiat ovat erikseen sovittavissa sekä määräajan jälkeen joustava liityntäsopimus on purettavissa. Määräaikaisen joustavan liittymissopimuksen tulee olla sovittavissa riittävän pitkäkestoiseksi, jotta verkonhaltijalla on mahdollista toteuttaa tarvittavat verkkotekniset ratkaisut verkon kehittämiseksi asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Pysyvät joustavat liittymissopimukset ovat näkemyksemme mukaan myös perusteltuja, jos yksittäisen kohteen liittämiseksi tarvittavat toimenpiteet ovat kustannuksiltaan kohtuuttomia. Lähtökohtaisesti pysyvä joustava liittymissopimus tulee perustua asiakkaan vapaaehtoisuuteen ja sen tulee hyödyttää molempia osapuolia, niin verkkoon liittyvää asiakasta kuin verkonhaltijaa. Hyödyt pysyvissä joustavissa liittymissopimuksissa tulevat molemminpuoliselta sitoutumiselta joustoihin tarvittavissa tilanteissa, jotta verkon käytettävyyttä ja laatua säilyvät luotettavalla tasolla. Pysyvät joustavat liittymissopimukset tulee olla olosuhteiden muuttuessa purettavissa. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi, jos alueelle tulee lisää asiakkaita, jolloin verkkoa joudutaan kehittämään uuden asiakkaan tarpeisiin, jolloin myös verkko voidaan mitoittaa palvelemaan paremmin nykyisiä ja tulevia tarpeita.

Energiaviraston päätöksellä on iso merkitys pysyvän liittymissopimuksen käytettävyyteen. Jos Energiavirasto ei laadi riittävän selkeästi määritettyjä periaatteita siitä, millä ehdoin pysyvä joustava liittymissopimus voidaan solmia ja millä perustein pysyvä joustava liittymissopimus tullaan purkamaan Energiaviraston toimesta, tämä voi estää tämän sopimusmuodon käyttämisen. Jos sopimuksen pysyvyyteen ei voida luottaa, ei pysyviä joustavia liittymissopimuksia tulla solmimaan.

Fingrid muutosehdotuksia kantaverkkomaksujen rakenteeseen sekä TEM ehdotus uudeksi sähkömarkkinalain 24 c §:ksi

Alla näkemyksemme TEM:n ehdotuksesta alueellisten sijoittumissignaalien hyödyntämisestä kulutuksen ja tuotannon liittämässä kantaverkkoon ja suurjännitteiseen jakeluverkkoon.

Muutosehdotuksessa Suomi jaetaan tuotantopainotteiseen, kulutuspainotteiseen ja tasapainoiseen alueeseen. Kokonaisliittymismaksu olisi näin ollen riippuvainen liittymän sijainnista ja maksun suuruus vaihtelee sijainnin mukaan sekä onko liittyjä tuottaja vai kuluttaja. Kaakkois-Suomi on määritelty muutosehdotuksessa kulutuspainotteiseksi alueeksi. Tämä tarkoittaa tuotannon liittämiseksi halvempia kokonaisliittymismaksuja ja kulutukselle kalliimpia kokonaisliittämismaksuja. Itäiseen Suomeen tuulivoiman tuottaminen on ollut haastavaa, koska käytännössä puolustusvoimien tutkat estävät suuremman mittaluokan tuulivoiman rakentamisen. Tämän takia alue on kehittynyt kulutuspainotteiseksi. Tutkaongelmia ei olla lähitulevaisuudessa korjaantumassa ja Kaakkois-Suomessa on selkeitä indikaatioita akku- ja vetyteollisuuden kasvusta. Fingridin uusi ehdotus liittymismaksuihin tulee aiheuttamaan merkittäviä kustannusten nousua sähköverkkoliittymöille

Uusi hinnoittelu tulee eriarvoistamaan Suomea sijainnista riippuen enemmässä määrin ja pahimmassa tapauksessa Suomi/Kaakkois-Suomi tulee menettämään uudet teollisuuden investoinnit, koska verkkomaksut ovat osassa hankkeista merkittävässä roolissa investointipäätöksiä tehtäessä. Jo nyt ennestään vahva puuteollisuus on vähentynyt toimijoiden lopettaessa omat prosessinsa Kymenlaaksossa. Kantaverkon tulisi tukea toiminnallaan Suomen kehittymistä ja huomioida alueiden lähtökohdat ja erityistarpeet. Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) on julkistanut Itä-Suomen toimenpideohjelman, johon Kymenlaaksokin kuuluu, jonka tavoitteena on muodostaa Itä-Suomeen erityistalousalue yritystoiminnan kiihdyttämistä varten. Näemmekin erittäin tärkeänä, ettei Fingridin liittymistä koskevia hinnoitteluperiaatteita tule muuttaa paikkariippuvaisiksi ja tällä tavalla vaikeuttaa kulutuksen ja tuotannon rakentamista alueellisesti.

Karvinen Asmo
Kymenlaakson Sähköverkko Oy